

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU
KADIN İSTİHDAMININ ARTIRILMASI, KADIN
GİRİŞİMCİLİĞİNİN, KOOPERATİFÇİLİĞİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ VE DESTEKLENMESİ
KAPSAMINDA MEVCUT SORUNLARIN TESPİTİ
VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİNİN BELİRLENMESİ
ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI

—●—
3 Kasım 2021 Çarşamba

—●—
KONU:

- Komisyonun çalışma usul ve esaslarının belirlenmesi
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcilerinin “Kadın istihdamına yönelik mevcut durum, hukuki düzenlemeler ve Bakanlığın çalışmaları” hakkında sunumu

3 Kasım 2021 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.09

BAŞKAN: Çiğdem ERDOĞAN ATABEK (Sakarya)

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Başkanım, değerli komisyon üyeleri, kıymetli basın mensupları; hepiniz hoş geldiniz, her birinizi saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır, toplantımıza başlıyoruz.(*)

Komisyonumuzun 27’nci Yasama Dönemi Beşinci Yasama Yılı’nın İkinci Toplantısı açıyorum.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonumuz, 11’inci Kalkınma Programı’nda yer alan, değişen ihtiyaçları ve koşulları da gözeterek kadınların iş gücü piyasalarına katılımlarını kolaylaştırıcı ve istihdamlarını artırıcı politika izlemesine katkıda bulunmak arzusundadır. Bu nedenle, konuyla ilgili bütün aktörleri dinlemek, bu alana ilişkin genel çerçeveyi ortaya koyabilmek amacıyla gelen öneriler doğrultusunda 27’nci Yasama Dönemi Dördüncü Yasama Yılı’nın 8 Temmuz 2021 tarihli Komisyon toplantısında kadın istihdamının artırılması, kadın girişimciliğinin, kooperatifçiliğinin güçlendirilmesi ve desteklenmesi kapsamında mevcut sorunların tespiti ve çözüm önerilerinin belirlenmesi konulu alt komisyon kurulması kararlaştırılmıştır.

Alt komisyonumuz başkan seçimini yaparak çalışmalara başlamıştır.

Değerli üyelerimiz, Kadın İstihdamının Artırılması, Kadın Girişimciliğinin, Kooperatifçiliğinin Güçlendirilmesi ve Desteklenmesi Kapsamında Mevcut Sorunların Tespiti ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Alt Komisyonu için herkesin, özellikle de konunun taraflarının, paydaşlarının fikirleri bizler için çok değerlidir. Herkese ayrı ayrı söz vereceğiz, herkesin fikirlerini dinleyeceğiz. Bu kapsamda, komisyon üyelerimizden Ankara milletvekillerimiz Şenol Sunat ve Gamze Taşcier’in önerileri tarafımıza iletilmiştir.

Komisyon üyelerimizin bu konudaki bütün önerilerine açığz, verimli ve uyumlu bir komisyon çalışması yürütmeyi çok önemsiyoruz. Komisyonumuza ilgili kamu kurumlarımızı, kadın kooperatiflerini, üniversitelerimizin kadın araştırma merkezlerini, sendikaları, sivil toplum kuruluşlarını, konuyla ilgili çalışan akademisyenlerimizi davet etmenin yararlı olacağını düşünüyoruz. Mahallinde incelemeler yapmak üzere Ankara dışına, hatta iyi ülke örnekleri kapsamında yurt dışına ziyaretlerde de bulunmayı önemsiyoruz.

Ben bu noktada öncelikle söz almak isteyen milletvekillerimize, arkadaşlarımıza söz vermek istiyorum.

Daha sonra gündeme geçeceğiz ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’ndan gelen misafirlerimiz var, onları dinleyeceğiz.

Şimdilik teşekkür ediyorum ve söz almak isteyen komisyon üyelerimize sözü bırakıyorum.

Buyurun lütfen.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Kimse konuşmak istemiyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Önerileriniz varsa; gidişatla alakalı, süreçle alakalı, toplantı modelleriyle alakalı.

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Sadece şeyi soracağım, kiminle görüşmek üzere bir program yaptınız, gündeminiz ne, nasıl bir program takip edeceğiz? Bunları öğrenirsek ona göre biz de bazı tekliflerde bulunabiliriz. Kooperatifçilik konusunda daha ziyade kadın kooperatiflerini mi dinleyeceğiz? Mevzuattaki problemler üzerinde mi duracağız? Yani ben tabii, ilk katılıyorum; bilmiyorum, herhâlde daha önce bir toplantı yaptınız.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – İlk toplantımız.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Başkanlık divanı seçildi zannediyorum.

FATMA AKSAL (Edirne) – Yok, yok, bu ilk toplantı Başkanım.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Bu ilk toplantı, evet.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Şöyle Sayın Vekilim: Biz hem bakanlıklardaki yetkilileri mevzuat açısından dinlemeyi arzu ediyoruz. Mevzuata katabileceğimiz neler olabilir, hangi sorunlar var, nasıl işliyor, uygulamada bu anlamda sahaya yansımaları nasıl? Bu anlamda bakanlıklarımızın ilgili genel müdürlüklerini, ilgili birimlerini dinleyeceğiz.

Bunun dışında, kurumlarımız var yine aynı alanda hizmet veren. İşte, kalkınma ajansları, KOSGEB, Sosyal Güvenlik Kurumu, TKDK, TÜİK, Türkiye İş Kurumu, Türkiye Tarım Kredi Kooperatifi gibi, bu tarz kurumlarımızı dinleyeceğiz.

Yine, meslek birliklerimiz var direkt sahada, bu işin içinde olan; MÜSİAD, TÜSİAD, TİKAD, KAGİDER, TOBB. Bunlar önerilerimiz; şekillendirebiliriz, artırabiliriz. Bu anlamda desteklerinizi bekliyoruz.

Sendikalar var, işçi tarafında DİSK, HAK-İŞ, KESK; MEMUR-SEN, TÜRK-İŞ, KAMU-SEN hem işçi hem memur tarafında. Bunları dinlemeyi arzu ediyoruz.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Sendikaları niye dinlemeyi düşündünüz?

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Şimdi, iş alanında olduğu için; kadın istihdamı, kadın istihdamının sahadaki sıkıntıları ve çözümleri...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Sadece kooperatifçilik değil, girişimcilik de var işin içinde. İstihdam, kadın istihdamı.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Evet, evet.

Kadın istihdamı, kadın istihdamındaki sorunlar ve çözüm önerileri ve bununla birlikte de kooperatifçilik. Yani aslında iki kollu bir süreç olacak.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Anladım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Yani sadece kooperatifçilik üzerine...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Güzel bir çalışma olur inşallah diyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – İnşallah.

Sadece kooperatifçilik üzerine yoğunlaşacağımız bir alt komisyon değil.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Değil, tamam.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Uluslararası örgütler, UN Women, UNDP, ILO yine aynı şekilde.

Bununla birlikte Türkiye’de çok başarılı kooperatif örnekleri var; işte, sizlerin de örneklediği gibi illerimizde. Bu kooperatifleri dinleyeceğiz, kadın kooperatiflerini; yaptıkları iyi örnekleri burada paylaşacağız. Bu anlamda sizlerden destek bekliyoruz. Birçok ilimizde çok başarılı örnekler olduğunu biliyoruz ve olabildiğince çok kadın kooperatifi de dinlemek istiyoruz.

Yine, Türkiye’de çok güçlü kadın rol modelleri var, çok önemli firmalarda CEO’luk yapan; hem CEO’luk yapan hem girişimci, bu rol model kadınları da burada dinlemeyi önemsiyoruz. Onlarla ilgili de bir çalışma yaptık ama daha netleştirmedik, onu süreç içinde hep birleştiririz inşallah.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Peki, çalışma günleri olarak... Çarşambayı sabitlerseniz ben bundan sonra hiç katılamam, öyle olursa mümkün değil yani.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Şöyle: Hepimize uyan bir gün olsun istiyoruz; partilerin grup toplantıları var...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Divan var bizim mesela, bugün hadi olmadı da bugün buradayım ama gideceğim başka toplantıya.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Bugünü özellikle bütün partilere sorarak belirledik ki özellikle ilk toplantıda herkes olsun ki ortak bir fikir birliğine varabilelim diye. Tartışalım, güne birlikte karar verelim; hepimizin katılabileceği, herkese uyabilecek, ortak-maksimum ortaklıkta- uyabilecek bir gün olursa daha iyi olur.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Perşembe bence en uygunu yani çünkü çarşamba, salı gruplar var, toplantılar oluyor ama perşembe daha uygun gibi geliyor bana.

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Bazen perşembe Meclis olmuyor ya, dönebiliyoruz şehirlerimize... Öğleden sonra olması sanki tercihen daha uygun gibi geliyor bana.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Toplantının öğleden sonra olması... Önerileri alalım.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Yani ben perşembeyi uygun... Yani ben bir daha olursa gelemem çünkü çarşamba günleri -dediğim gibi- gruptan sonra bizim divan toplantımız var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Salı günü de yine CHP ile İYİ Parti’nin grup toplantısı var.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Yani salı günü olur ama bu sefer de CHP’nin grubu var.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – 15.00’ten sonra olabilir belki ama çok geç olmaz dersenez...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Ne zaman?

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Salı günleri.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Salı 15.00’ten sonra benim için de olabilir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Salı 14.00?

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – 14.30’da bitiyor bizim grup toplantımız.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Bir ara vermek gerekiyor orada yine size.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – 15.00 olursa...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Yani ya da perşembe sabahtan başlatabiliriz.

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Benim de perşembe her sabah komisyonum var, o yüzden öğleden sonra olabilir perşembe.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Ha, komisyonunuz var. Yani Perşembe olursa hepimiz için daha iyi.

FATMA AKSAL (Edirne) – Meclisin çalışmadığı da çok istisna...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Şöyle: Salı 15.00 ya da Perşembe 14.00; doğru mu?

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Bana ikisi de uyar.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Bize de uyar.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Tamam arkadaşlar, o zaman bu iki tercihten birini seçiyor olacağız.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Benim bir önerim olacak.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Buyurun Gamze Hanım.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Teşekkür ederim.

Öncelikle, ben de bu komisyonun başlığını çok önemsiyorum çünkü kadınların sosyal hayatta var olabilmesi için önündeki o eşitsizliğe sebep engellerden bir tanesi de istihdam ama şurada biraz tereddüdüm var: Yani istihdam ve kooperatifçilik çok geniş iki kavram. İkisini yeteri kadar irdeleyebilir miyiz? Hani, süre sınırımız yok diye biliyorum ama...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Yok.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – ...biriyle alakalı ama çok geniş kavramlar, bu konuda ya çok uzun süre çalışmamız gerekir ya da hani, az bir şey olsun istemiyorum yani yeterli, iyi sonuçlar elde edilsin istiyorum; o nedenle de ikisi de çok önemli başlıklar. Belki çok iyi bir planlamayla gitmek gerekir diye düşünüyorum.

İkincisi de şöyle bir önerim olacak: En son bu, Kadına Yönelik Şiddet Komisyonunda önce kurumları dinledik. Şimdi, kurumları dinleyince doğal olarak kendi pencerelerinden yaptıklarını anlatıyorlar ama iş sahaya indiğinde ya da pratiğe döküldüğünde farklılıklar çıkıyor, bunu çok iyi dengelemek lazım. Belki bizim... Mesela biz kurumlara önce kişileri dinlemediğimiz için bazı soruları soramadık çünkü sahada değiliz. İkisini bir karışım hâlinde bir araya getirebilir miyiz? Yani bir sivil toplum kuruluşu yetkilisi, bir şahıs ve bir kurum yöneticisi yani en azından o kişi, kurum yöneticisi anlattığında “Ya, öyle diyorsunuz ama uygulamada biz şu sorunu yaşıyoruz.” diyebilmeli. Bence karışım hâlinde gitmekte fayda var diye düşünüyorum.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Evet, ben de aynı şekilde katılıyorum sana.

FATMA AKSAL (Edirne) – Tabii, yani belki tüm başlıkları bitirip sahaya inmekten başlık başlık... “Bu başlıkta neler yapılmış, sahada ne?” diye...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Evet çünkü Başkanım, sonra mesela biz diyoruz ki: “Ya, işte, şunlar şunlar yapılmış, öyle ama biz şu sorunu yaşıyoruz.” Ya, biz onu bilmediğimiz için kurumlara da soramıyoruz, kurum da farkına varamıyor yani illa bir art niyet de yok, kurum da bilemeyebilir bunu. Hem onları buluşturmuş oluruz bu sayede hem de doğru çözüm üretmiş oluruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Vekilim, şöyle yapabiliriz: Bizim yer yer diğer komisyonda da mesela “Ya, keşke önce konukevini ziyaret etseydik, sonra kurumlarla bir araya gelseydik.” dediğimiz oldu ya da “Önce ŞÖNİM’i ziyaret etseydik, sonra kurumlarla bir araya gelseydik.” dediğimiz oldu.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Sahayı görmek gerekiyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Evet.

Sahayı bizzat yerinde incelemek adına şöyle yapabiliriz burada: Ben her oturumu miks yapmanın çok sağlıklı olmayacağı kanaatindeyim ama...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Hepsî değil.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – ...önce kooperatifleri ve önce istihdam alanında çalışan, sahadaki kişileri Komisyona alıp sonrasında kurumları dinleyebiliriz, dolayısıyla sorunları önceden tespit etmiş oluruz; bunu, bu şekilde stratejilendirebiliriz.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Olur, o daha mantıklı.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Ama hani, her komisyona bir işte -atıyorum- bir bakanlık temsilcisi, bir kooperatif, bir STK...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Ama önce çalışan kesimi veya girişimci olmak isteyen kesimi dinlemekte fayda var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Tamam, bu stratejiyi uygulayabiliriz.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Yani şöyle: Sonrasında kurumlar da eksiklikleri bilir yani biz onlara aktardığımızda “Ya, siz bunu söylüyorsunuz ama sahada böyle söylemiyor.” Kurumun da çözüm üretmesi anlamında onlara da bir alternatif sunmuş oluruz.

FATMA AKSAL (Edirne) – Yani kurum ne üretebilir? Çözüm üretebilir ama tabii, bizim de Meclis olarak en büyük görevlerimizden biri yasama; yasada ne varsa değil mi?

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Tabii.

FATMA AKSAL (Edirne) – İnşallah, yasal olarak da bir eksiklik varsa bu, komisyon olarak tabii çok önemli olur.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Bunu not aldık, çok teşekkür ediyoruz Sayın Vekilim.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Toplantı her hafta mı olmak durumunda?

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Şimdi, Gamze Hanım’ın da söylediği gibi, alanımız biraz geniş fakat biz bunu konuşurken de Değerli Başkanım, kıymetli arkadaşlarla, kooperatifçiliği istihdamdan ayırmak çok makul bir şey olmayacaktı ya da sadece kadın istihdamını konuşup kooperatifleri bir kenara bırakmak da değildi; dolayısıyla, biz, her ikisini de çalışmak istiyoruz ama her ikisi de çok böyle geniş katımlı, üstünde çok çalışılması gereken konular ve günün sonunda da daha iyi bir şey çıkarmak istiyoruz. Burası bir araştırma komisyonu olmadığı için süre sıkıntımız yok ama sonuçta, zamanımız belli, 2023’e kadar bitirmek ve...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Bitirmek lazım ve sonuç alalım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Aynen.

...sonunda da gerçekten bu anlamda katkı sağlayabileceğimiz raporumuzun oluşması gerekiyor. Dolayısıyla, eğer biz bu çalışma takvimini çok yayarsak sanki yetiştiremeyiz yani her hafta mümkünse birer toplantı, çok daha yoğun olduğumuz zamanlar, Meclisin çok daha yoğun çalıştığı zamanlar belki orada seyretebiliriz.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Şöyle bir şey olabilir mi Başkanım, aklıma geldikçe soruyorum: Saha çalışmalarını da sürece yedirsek yani en sonunda toplu “Hadi gidelim.” değil de örnek veriyorum, ayda bir kooperatifi, öbür ay başka bir girişimciyi ziyaret yani onu da sürece yayarsak çünkü hafta sonları çoğumuz daha müsait olabiliyoruz.

FATMA AKSAL (Edirne) – Hepsini toptan beklemektense kooperatiflerle konuşuldu, gidip uygulamayı görmek belki daha yerinde.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Yerinde.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Yerinde. Bunu da notlarımıza alalım, çalışma takvimini planlarken bunu da ekleyelim.

Çok teşekkürler katkınıza.

Evet, kıymetli arkadaşlar var mı eklemek isteyenler, öneride bulunmak isteyenler?

Ben, yeni gelen arkadaşlar için çok kısaca özetleyeyim: Çalışma takvimimizi konuşuyoruz, katılımcılar noktasındaki fikirlerimizi paylaşıyoruz, stratejilerimizi, komisyonun hedeflerini ve günün sonunda da çok önemli iki tane başlık olduğunu ve bu iki tane başlık sonucunda bizim gerçekten dışı dokunur güçlü bir rapor hazırlamamız gerektiğini konuşuyoruz. Öncelikle, kurumları dinlemek değil, yer yer kurumları, yer yer bu anlamda sahada bizzat hizmet veren kooperatifleri ya da kuruluşları ya da sendikaları birbirlerine miks ederek, karıştırarak, bir oradan bir buradan şeklinde yapalım diye bir fikir ortaya çıktı ve saha ziyaretlerini de bütün dinlemeler, çalışmalar bittikten sonra değil, yine, aylara, süreçlere yayarak yapalım diye bir kanaat ortaya çıktı; sizlerin de eklemek istedikleriniz varsa onları da alabilir.

CEYDA ÇETİN ERENLER (Kütahya) – Başkanım, bu, saha ziyaretlerine herhâlde kooperatifleri de alacağız. Bu, başarılı olan, geçmiş uzun yıllara dayanan kadın kooperatiflerimizden başlarız mutlaka, onlardan başlarsak en azından onların eksiklerini de öğrenerek bir yol izlemiş oluruz. Yeni kooperatiflerimiz var illerimizde, ilçelerimizde; bunlara da bir yol gösterme adına da bir tecrübe edinmiş oluruz.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Kooperatifleri çeşitlendirmemiz lazım, ne üzerine kadın kooperatifleri oluşmuş, neler üzerine, alanları neler; bunları değerlendirip örneklerini...

CEYDA ÇETİN ERENLER (Kütahya) – İşte, alanında başarılı kooperatiflerle bir sıralama yapılabilir belki bu anlamda.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Bu öneriler doğrultusunda biz, komisyondaki uzman arkadaşlarımızla bir çalışma stratejisi belirleyeceğiz ama “Mutlaka şu kooperatifi de ziyaret etmemiz gerekir.” ya da “Bu kooperatifi de mutlaka dinlememiz gerekir.” dediğiniz, özellikle önereceğiniz yerler varsa onları da biz çalışmalarımıza derçedelim ki sayın vekillerim sunmuş.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Gezilecek yer eklemedik henüz ama onları...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Evet, dinleme...

Var mı başka ekleyecek arkadaşımız?

FATMA AKSAL (Edirne) – Birkaç kelime de ben söylemek istiyorum Başkanım, müsaadenizle.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Lütfen buyurun Başkanım.

FATMA AKSAL (Edirne) – Kıymetli Başkanım, değerli komisyon üyelerimiz; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum, Komisyonumuzun hayırlı olmasını diliyorum. Bu dönem, KEFEK olarak birlikte istişare ederek iki tane alt komisyon kurduk biliyorsunuz.

Nüfusumuzun yarısını oluşturan kadınlarımızın hayatın her alanında yer almaları çok önemli tabii; nüfusun yarısını geride bırakarak ilerlememiz, kalkınmamız, gelişmemiz mümkün değil. Kadın istihdamını, kadının ekonomik olarak güçlendirilmesini önemsiyoruz. Burada kadın istihdamı özellikle amacımız ama kooperatifler de tabii kadın istihdamında çok önemli rol oynuyor yani kadın istihdamından konuşacaksa -sadece kooperatif değil amacımız ama- kooperatifleri de incelemeyen kadın istihdamından konuşmak çok eksik olur.

Biliyorum kapsam olarak çok geniş ama güveniyoruz size, inşallah çok güzel çalışmalar yapacağız hep birlikte. Zaman sınırlı değil ama biliyorsunuz tabii ki sınırlı bir süremiz var. Benim arzum -alt komisyon kurulurken de söylemiştim- inşallah bu dönem tamamlarız ve raporumuzu da elimize alırız çünkü biliyorsunuz seçim süreci giriyor, komisyonlar değişiyor, ondan sonra yeni komisyon kurulması gerekiyor. Gerçekten çok arzu ederim, bu dönem bu raporları tamamlayıp rapor hâline getirmeyi çok önemsiyorum.

İkinci komisyonumuz da tabii -bildiğiniz gibi- Aile ve İş Yaşamının Uyumlaşması Komisyonu, o da çok önemli yani istihdam diyoruz, kadının çalışması diyoruz ama iş yaşantısında da kadının bir sürü zorluklarla karşılaştığını görüyoruz. Geçen hafta alt komisyonumuz toplantı yaptı, Bakanlığımızdan, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünden Daire Başkanımız gelmişti, gerçekten çok önemli bilgiler verdi. Mevzuatı bilmek çok önemli, onun için bakanlıktan gelip sunumları yapacak arkadaşlarımız önemli ama sizlerin de dediği gibi belki sorunları da biliyorsak hem sorularımız farklı olur.

Bir de tabii ki biz Meclisiz burada, yasama organıyız, bizim görevlilerimizin en başında belki yasama görevimiz geliyor. İnşallah mevzuatta da bir açıklık varsa, yasalarımızda da bir açıklık varsa burada onları da tespit ederiz ve bunları yasalılaştırmak bu komisyona nasip olur inşallah diyorum.

Ben, tekrar hayırlı olmasını diliyorum, hepinize çok teşekkür ediyorum. Yoğun olacak ama inşallah güzel işler başarırız, sonuç güzel olursa eminim herkesin yorgunluğuna değer diyorum.

Tekrar saygıyla selamlıyorum sizleri.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Çok teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Değerli üyelerimiz, gündemimize geçiyoruz.

Gündemimizin ilk sırasında alt komisyonların kuruluşunda rutin olarak belirlenen komisyonumuzun çalışma usul ve esaslarının belirlenmesi konusu var. Bu hususları kararlaştıralım, daha sonra da sunuma geçelim.

Değerli komisyon üyeleri, aksi kararlaştırılmadığı sürece alt komisyon toplantılarının basına açık yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Alt komisyon toplantılarında tam tutanak tutulmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gerek görülmesi hâlinde diğer kurumlardan geçici uzman görevlendirilmesi ve gerektiğinde Ankara dışına çıkılması hususunu da oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sevgili arkadaşlar, toplantımızın ilk kısmını tamamladık, hepinize çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının kıymetli temsilcilerini dinleyeceğiz toplantımızın ikinci kısmına geçiyoruz.

Çalışma Genel Müdürü Nurcan Önder ve Çalışma Uzmanı Ceylan Çiftçi Komisyonumuza sunum yapmak üzere buradalar, kendilerine teşekkür ediyoruz.

Değerli üyeler, saygıdeğer konuklar; kadın istihdamının bir ülkenin gelişmişlik düzeyinde yadsınamaz bir yeri vardır. Kadının çalışma hayatına etkin ve insan onuruna yakışır bir şekilde katılımı, bireysel kazanım olmanın ötesinde, ailevi, sosyoekonomik ve toplumsal bir dönüşümü de sağlamaktadır. Bu kapsamda, kadınların çalışma hayatına girmesinin önündeki engellerin kaldırılması, ülkenin ekonomik ve sosyal refahının artırılmasında kilit bir öneme sahiptir. Ülkemizde istihdamın artırılmasını, kadın girişimciliğinin, kooperatifçiliğinin güçlendirilmesini ve desteklenmesini önceleyen politikalara rağmen, hâlâ yapılması gereken işler, atılması gereken adımlar vardır. Kadınların çalışma hayatında ve karar alma mekanizmalarında etkin bir şekilde yer alması, politikaların belirlenmesinde kadın-erkek fırsat eşitliğini sağlayıcı bir perspektif sağlanmasıyla ancak mümkün olacaktır.

Geçen hafta katıldığımız Sapanca programında da vurgulandığı üzere, kadınlarımızı güçlendirmenin doğrudan yolu, kadının hayatın her alanına, özellikle de ekonomi ve üretim sürecine dâhil edilmesiyle mümkündür. Ayrıca, kadın istihdamının, kooperatifçiliğinin ve girişimciliğinin kalıcı ve sürdürülebilir kılınması gerekmektedir.

İktidarlarımız döneminde de kadınlarımızın bu sorunlarını çözebilmek amacıyla son dönemde çok önemli adımlar atılmıştır. İş Kanunu'nda, Devlet Memurları Kanunu'nda ve ilgili diğer mevzuatta çok önemli düzenlemeler yapılmıştır. Okul öncesi eğitim kurumları ve imkânları yaygınlaştırılmış, teşvik edilmiş, böylece çocuk bakım yükü hafifletilmeye çalışılmış ve kadınların iş gücü piyasasına girmesinin önü açılmıştır. Çalışan annelere kolaylıklar sağlanmış, doğum ve süt izni süreleri uzatılmış, esnek çalışma saatleri, erken emeklilik düzenlemeleri, torun bakım teşvikleriyle kadınlarımız güçlendirilmiştir. Pandemi döneminde belirli bir yaşa kadar çocuğu olan kadın personelimize idari izin kolaylığı sağlanmıştır.

Bu çerçevede, dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kadınlara eğitim ve çalışma imkânları sağlanmasıyla birlikte, kadın istihdamında gözle görülür bir artış yaşanmıştır ancak biliyoruz ki hayat devam etmekte, ihtiyaçlar çeşitlenmekte ve artmaktadır, koşullar her geçen gün değişmektedir. Bununla birlikte, kadın istihdamı, kadın girişimciliği ve kooperatifçiliği hâlâ olması gereken noktada değildir. Bu noktada bize düşen, kadınların iş gücü piyasalarına dâhil olmasını ve bu piyasalarda erkeklerle eşit fırsatlara sahip olmalarını sağlamaktır. İşte bu gerekçelerle On Birinci Kalkınma Programı'nda "İstihdam ve Çalışma Hayatı" başlığında 2 politika ve tedbire yer verilmiştir. Buna göre, bir, kadınların iş gücü piyasasına katılımlarını kolaylaştırıcı ve istihdamlarını artırıcı uygulamalar geliştirilecektir. İkinci olarak da kadınların iş gücüne ve istihdama katılımlarının artırılmasını teminen iş ve aile yaşamını uyumlaştıran uygulamalar dinamik bir şekilde hayata geçirilecektir.

Değerli üyelerimiz, kadın istihdamının artırılması, kadın girişimciliğinin, kooperatifçiliğinin güçlendirilmesi ve desteklenmesi kapsamında temel düzeyde bilgilenebilmek, genel çerçeveyi görebilmek ve bu suretle daha sağlıklı ilerleyebilmek adına Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcilerini de toplantımıza davet ettik. Bu işin merkezinde yer alan bir kurum olmaları nedeniyle ilk olarak kendilerini dinlemek istedik. "Kadın istihdamı, kadın girişimciliği, kooperatifçiliği alanında Türkiye olarak neredeyiz? Aksayan ve sorun yaratan hususlar var mı, mevcut mu?" sorunlarına hep beraber, birlikte yanıt bulmaya çalışacağız.

Çalışma Genel Müdürü Nurcan Önder ve Çalışma Uzmanı Ceylan Çiftçi'ye komisyonumuza tekrar hoş geldiniz diyor ve sözü Sayın Genel Müdürümüze bırakıyorum.

Buyurun lütfen.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - Çok teşekkür ederim Başkanım.

Sayın vekillerim, öncelikle ben kendimi tanıtarak başlamak istiyorum. İsmim Nurcan Önder, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürüyüm. 1993 yılında iş müfettiş yardımcısı olarak başladım, 2011 yılına kadar müfettiş, başmüfettişi olarak çalıştım Bakanlıkta, 2011'den 2015'e kadar Genel Müdür Yardımcısı, 2015'ten bugüne kadar da Çalışma Genel Müdürü olarak görev yapıyorum. Ceylan Hanım da bizim kıdemli uzmanlarımızdan birisi.

Bizim Genel Müdürlüğümüzün görev alanı istihdam politikaları, sendikalar, toplu sözleşmeler, toplu iş hukuku, iş hukuku, bireysel iş hukuku gibi konular. Hani, kadınlara yönelik direkt bir görevimiz olmamakla beraber sonuçta istihdamın yarısı, ülkenin yarısı, nüfusun yarısı, her şeyin yarısı kadınlar. İstihdam Politikaları Dairemizde -bilmiyorum, biraz cinsiyet odaklı gitmiş de olabilirim- kadınla ilgili projelerimizin sayısı biraz fazla, muhtemelen onun için de komisyona çağırıldığımızı düşünüyorum.

Şöyle bir sunum planı üzerinden gitmek istiyorum: Kadın istihdamına ilişkin mevcut durumu çok ayrıntılara girmeden vermek istiyorum, sonrasında çalışma hayatında -siz de bahsettiniz ama biraz daha ayrıntılı olarak- kadın ve cinsiyet eşitliğine ilişkin son dönemde yapılan hukuki düzenlemelere, kadın istihdamı alanında bizim Bakanlık olarak yaptığımız çalışmalara ve kısaca da yürüttüğümüz ve daha önce yürüttüğümüz projelere değinmek istiyorum. Bunları yazdık ama söylemeye hiç gerek yok,

kadın tabii ki çalışma hayatında ülkenin vazgeçilmez bir parçası ve bizim hiçbir şekilde, kadınlarımızın istihdamını artırmadan hiçbir hedefe ulaşmamız da mümkün değil. Onu söyleyerek ben sözlerime başlamak istiyorum.

Mevcut duruma kısaca bakarsak: Biliyorsunuz, bizde TÜİK istatistikleri EUROSTAT’a göre hazırlanıyor, 15 yaş üzerindeki nüfus üzerinden hesaplanıyor. 15 yaş nüfus üzerinde, mevcut durumda, 62 milyon civarında bir nüfusumuz var. Genel olarak iş gücüne katılımımız yüzde 50 civarında, kadınlarda iş gücüne katılımımız 2020’de yüzde 30,9 yani toplamda...

Ben verebilirim, biz daha ayrıntılısını doküman olarak da getirdik, dijital ortamda da gönderebiliriz arkadaşlarımıza. Bu, 2020 rakamları, hani aylık olarak da var ama aylık biraz yanıltıcı olabiliyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Tüm vekillerimize sunumu biz yollarız.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - Sunumu da yollayabiliriz, sunuma ilişkin ayrıntılı dokümanımız var, onu da yollayabiliriz.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Çok memnun olurum.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - 2020 yılında kadınların iş gücüne katılımı maalesef ki yüzde 30. Bu oran 2003’te yüzde 26 iken bugün yüzde 30’a çıkmış. Aslında, biraz da 2003’ten önce de bu oran daha düşük ama 1985’lere kadar aslında daha yüksek görünüyor. Bunun nedeni de kırsal kesimdeki kadınların istihdama katılıyor görünmesi. Kırsal kesimde kadın, aile ekonomisine katkıda bulunduğu için bir şekilde istihdama katılırken -istatistik hesaplamaları böyle, bu tüm dünyada böyle- kadın şehre geldiği zaman her ne kadar evin ekonomisine evde katkıda bulunsada bir şekilde istihdamın içinde yer almıyor. Buna göre hesaplanan veriler işte 1988’e kadar düşerken 1988’den günümüze kadar da yüzde 30’a çıkmış durumda ama inşallah, daha da yükseltmek için ne yaptığımızı anlatacağım ben.

Son olarak 2021 Ağustos ayı verileri açıklandı. Buna göre de kadınların iş gücüne katılma oranı yüzde 33,8 yani mevcut çalışabilir 100 kadından sadece 33,8’i “Ben istihdama katılmak istiyorum.” diyor.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Bunlar iş arayanlar, değil mi? Yani iş arayıp da başvuranlar.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - Tabii ki.

İstihdama katılanlar için TÜİK’in bir hesaplama yöntemi var ama TÜİK uluslararası sistemden bağımsız değil, anketlerle hesaplanıyor. Anketlerde de son dönemde iş arayanlara göre hesaplanmış bir oran bu.

Hangi kanunları uyguluyoruz? Ülkemizde Anayasa’mız, İş Kanunu’muz, Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu’muz, Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu’muz, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’muz ve İşsizlik Sigortası Kanunu’muz bizim Bakanlığımızın görev alanında ve bunlarda kadınlara özel ya da cinsiyet eşitliğine özel düzenlemeler var.

İlk olarak Anayasa’mızda kadınların ve erkeklerin eşit haklara sahip olacağı, devletin bu hakları, bu eşitliği yaşama geçirmek için tedbirler alacağı belirtilmekle beraber, 2010 yılında yapılan değişiklikle de devletin bu maksatla alacağı tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanmayacağı da özellikle belirtilmiş. Bakanlık olarak bizim esas aldığımız kanun İş Kanunu. İş Kanunu’muzda da 5’inci maddemiz var; burada “eşit davranma” ilkesi içinde cinsiyet eşitliği ele alınmış. Bu sadece kadınlara özgü bir madde değil, “Bir iş yerinde işe alım ve çalışmanın devamı süresinde hiç kimse cinsiyeti, dini, dili, ırkı gibi hususlardan dolayı farklı muameleye tabi tutulamaz.” şeklinde düzenlenmiş, genel bir madde ama içinde özellikle cinsiyet de sayılmış.

Yine, İş Kanunu’muzda kısmi ve tam süreli çalışmalara ilişkin bir düzenleme var. Aslında, kısmi süreli çalışma kamuoyunda “part time” diye geçiyor. Burada da son dönemde yapılan nüfus paketi, Sayın Başkanımın söylediği düzenlemeler kapsamında bazı tedbirler alındı; İş Kanunu’nda şöyle bir tedbir alındı: Çocuk okula başlama yaşına gelene kadar ebeveynlerin talep etmeleri hâlinde işveren tarafından “part time” yani kısmi süreli çalıştırılabileceği şeklinde. Burada özellikle dikkatinizi çekmek istiyorum, bu İş Kanunu’na koyduğumuz hüküm kadınlara yönelik değil, ebeveynlere yönelik. Bu, biraz da sonuçta-İş Kanunu özel bir alan, özel bir sektör- kadın istihdamının azalmasını önlemek amacıyla yapılan bir şey.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Hangi tarihte çıktı?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – 2013 sanıyorum, notlarda var ama.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Ben de Bakan Yardımcısıydım.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Öyle mi?

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Evet.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Evet Sayın Bakanım, sizinle çok çalışmıştık; sanıyorum Fatma Şahin Hanım da Bakandı.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Ben sonrasında Bakan Yardımcılığı yaptım.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – 2016’da.

“Kadınlara yönelik” diye, kamuoyunda öyle anlaşılacakla beraber, biz orada yaptığımız bütün düzenlemeleri özellikle ebeveynlere yönelik yaptık. Algı tabii, yine “kadın” şeklinde oldu ama sonuç olarak burada anne ya da baba istediği zaman, çocuğu okula gidene kadar işverenden kısmi süreli çalışma talep edebilecek.

Yine, feshin geçerli sebebe dayandırılmasına ilişkin bir maddemiz var. Bizim İş Kanunu’muzda iş güvencesine ilişkin hükümler var, iş güvencesine ilişkin hükümlerde de işveren, haklı sebebi olmasa bile, işçinin iş akdini neden sona erdirdiğini geçerli bir sebebe dayandırmak zorunda ki ilave işe iade tazminatları ödemesin. Burada da bizim kanunumuzda nelerin geçerli sebep sayılmayacağı sayılarak belirtilmiş. Bunlardan biri de “kadın ya da erkek olmaktan dolayı çıkarılması” şeklinde sayılmış.

Yine, İş Kanunu’muzda yıllık çalışılmış gibi sayılan süreler var, yani kişi bir şekilde rapor ya da izinli, çalışmıyor ama bu süreler bir şekilde kıdem tazminatından, yıllık izinden ve diğer haklardan sayılıyor. Bu da yine kadınlara ilişkin, doğum iznine ilişkin konularda, çalışılmış gibi, süreler bakımından dâhil edilmiş; özellikle dâhil edilen konuları belirtiyorum ben.

Yine, 72’nci maddemiz var İş Kanunu’nda; burada yer ve su altında kadınların çalışamayacağı belirtilmiş. Aslında bu, zamanında pozitif bir düzenleme olarak çıkarılmakla beraber mevcut durumda biliyorsunuz maden mühendislerimiz, jeoloji mühendislerimiz var; onların da çalışmasına biraz engel olabiliyor bu madde. Bir de biliyorsunuz, Uluslararası Çalışma Örgütüne biz üyeyiz, onun pek çok sözleşmesini de kabul ettik, Uluslararası Çalışma Örgütü de artık bu tip pozitif düzenlemelerin istihdamda negatif sonuçlar doğurduğunu düşünerek bu yasakların kaldırılması yönünde kararlar çıkarıyor. Bizde hâlâ çalışma yasağı var ve pozitif bir düzenleme olarak görülmekle beraber gelecek dönemde belki kaldırılması; kişilerin talebine, isteğine bırakılması da söz konusu olabilir.

Yine, kadın işçilerin doğum izni kullanılmasına ilişkin de İş Kanunu’muzda belli hükümler var ve yine 2016’da bazı iyileştirmeler yapıldı.

Ulusal düzenlemelerimiz var, ulusal düzenlemelerimizden biri Asgari Ücret Yönetmeliği. Asgari Ücret Yönetmeliği'nde kesin olarak kadın erkek konusunda, asgari ücret konusunda ayırım yapılamayacağı belirtilmiş. Gerçi zaten çalışma kültürümüzde pek öyle bir ayırım yok ama yine de özellikle belirtilmiş.

Yine, gebe ve emziren kadınların çalışma şartlarına ilişkin bir yönetmeliğimiz var; burada iş yerlerinde kadın gebe ya da çocuğunu emziriyorsa ona sağlanması gereken şartlara ilişkin iş sağlığı güvenliği düzenlemeleri var.

Yine, kadın işçilerin gece postalarında çalışmalarına ilişkin de yasaklanmamakla beraber belli tedbirler alınmasına ilişkin de bir yönetmeliğimiz var.

2010'da çıkarılmış bir genelge var, Başbakanlık genelgesi ama hâlâ geçerli. Burada, kadın istihdamının artırılması ve fırsat eşitliğinin sağlanması amaçlanıyor. Burada, kadınların sosyoekonomik olarak güçlendirilmesi, toplumsal yaşamda kadın erkek eşitliğinin sağlanması, sürdürülebilir ekonomik büyüme ve sosyal kalkınma amaçlarına ulaşılabilmesi için kadın istihdamının artırılması ve eşit işe eşit ücret imkânlarının sağlanması hususları vurgulanıyor. Biz de Bakanlık olarak bu genelgenin yürütülmesinin koordinasyonunda görevliyiz.

Onun dışında, ulusal belgelerimiz var bununla alakalı, bizim de Genel Müdürlük ve Bakanlık olarak içinde olduğumuz. Bunlardan ilki, On Birinci Kalkınma Planı. On Birinci Kalkınma Planı'nın yanında Ulusal İstihdam Stratejisi'nin 4 ekseninden biri "Özel Politika Gerektiren Gruplar" başlığı altında kadınlar da yer alıyor. Burada biz Ulusal İstihdam Stratejisi'ni yaparken özellikle "dezavantajlı kesim" ya da "kadın istihdamı" demedik, "özel politika gerektiren grup" şeklinde artık algılamaya çalışıyoruz kadınları, engellileri ve diğerlerini.

Yine, Ulusal Genç İstihdam Strateji'miz yeni yayınlandı, orada da kadınlarımıza ilişkin, özellikle ne işte ne istihdamda olan kadınlarımıza ilişkin eylem maddelerimiz var. Yine, Kadın İstihdamı Ulusal İzleme ve Koordinasyon Kurulu bir önceki slaytta bahsettiğim genelge kapsamında her yıl topladığımız ve kadınlara ilişkin özellikle istihdama ilişkin konuları raporladığımız bir kurul ve yine direkt kadınlarla ilişkilendirmeyi istememekle birlikte İş Yerinde Psikolojik Tacizle Mücadele Kurulumuz var. Burada kadınlar ya da erkekler şeklinde bir ayırımımız yok ama "psikolojik tacizle mücadele" deyince genelde kadınlar akla geliyor.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Mobbing mi?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Mobbing ama biz bunu kadınlarla ilişkilendirmek istemiyoruz, iş hayatının genel bir sorunu ama yine burada da kadınlara özel bazı pozitif uygulamaların olması gerekiyor. Ve projelerimiz var; On Birinci Kalkınma Planı'nda bir başlığımız var "nitelikli insan ve güçlü toplum ekseni." Bu başlık altında yine özel politika gerektiren grupların içinde istihdamı artırılması gereken ve pozitif bazı düzenlemeler yapılması gereken gruplar içinde yer alıyor. Buna ilişkin On Birinci Kalkınma Planı'nda politika ve hedefler var, bu politika ve tedbirler şöyle: Kadınların iş gücü piyasasına katılımlarını kolaylaştırıcı ve kadın istihdamını artırıcı uygulamaların geliştirilmesi, kadınların bakım hizmetlerine erişimlerinin kolaylaştırılması başta olmak üzere iş ve aile yaşamına uyumlaştıran uygulamaların hayata geçirilmesi. Yine, kadınların özellikle kodlama, yazılım gibi teknoloji üretimi alanlarında mesleki eğitim ve bilgi ve becerilerini geliştirme fırsatlarının güçlendirilmesi, 2023 yılında kadın istihdam oranının yüzde 34'e -yani yaklaşık 3,5 puanımız kalmış- kadın iş gücüne katılım oranının ise yüzde 38,5'e yükseltilmesi var yani 7 puanımız var daha.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Şu anda istihdam ne?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – İstihdam yüzde 29,5 galiba, 30'a yakın.

Ulusal İstihdam Stratejisi de yine, ülkemizde çalışma hayatına yönelik bütün iş kollarının, bütün alanların ve tek başına istihdamın ele alındığı ilk ulusal belge. Burada -biraz önce bahsettiğim gibi- 4 politika eksenimiz var, bu politika eksenlerinden biri de özel politika gerektiren grupların istihdamın artırılması, 7 tane de sektörümüz var. Bu kapsamda da kadın istihdamının artırılmasına ilişkin bazı faaliyetleri yürütüyoruz. Bu, özel politika gerektiren grupların içinde kadınların yanında engelliler, uzun süreli işsizler, gençler var. Daha doğrusu bizim “özel politika gerektiren grup” dediğimiz grubu “ülke ortalamasının altında istihdam edilen ve üstünde işsizliği olan grup” olarak nitelendiriyoruz. Bugün itibarıyla gençler de bu grubun içinde maalesef.

Yine, Ulusal İstihdam düzenlememizde ayrımcılıkla mücadeleye yönelik düzenlemelerin gerçekleştirileceğine ilişkin bir politika var. Bunun altında da mobbing, cinsel taciz gibi ayrımcı uygulamalarda izlenmesi gereken yasal yollar konusunda sağlıklı işleyen bir bilgilendirme, şikâyet ve denetim kanalları oluşturulmasına ve bu konuda önlemlerin alınmasına ilişkin çeşitli tedbir maddeleri bulunuyor.

Yine, biraz önce bahsettiğim gibi ekonomik reformlar kapsamında Cumhurbaşkanımızın 12/03/2021 tarihinde kamuoyuyla paylaştığı eylem planı kapsamında Bakanlığımıza verilen bir görev oldu; genç istihdamını artırmak için Ulusal Genç İstihdam Strateji Belgesi düzenlenmesiydi bu görev. Biz, geçtiğimiz dönemde gerek dijital gerek yüz yüze Türkiye’deki yaklaşık 180 kurumla bir araya gelerek -bunun içinde bütün sivil toplum kuruluşlarımız var; kadınlarla ilgili olan, gençlerle ilgili olan, bilişimle ilgili olan, artı bütün Türkiye’de faaliyet gösteren uluslararası kuruluşlar var ve artı bütün kamu kurum ve kuruluşları vardı- biz hep beraber Ulusal Genç İstihdam Strateji Belgesi Eylem Planı yayınladık. Bu bir genelge şeklinde yayınlandı Cumhurbaşkanlığı tarafından ama eylem planının ayrıntıları ve adımları da Bakanlığımızın internet sitesinde yayınlandı, resmî bir belge hâline geldi. Burada, aslında Ulusal Genç İstihdam Stratejisi’nde bizim temel politika eksenlerimiz eğitim ve istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi, ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin istihdamının artırılması -ki burada kadınların payı çok yüksek erkeklere göre- ve geleceğin işlerine ilişkin de çeşitli politikaların oluşturulmasıydı. Burada da temel hedeflerimiz genç işsizlik oranının 2023 yılında yüzde 17,8’e indirilmesi, gençlerin iş gücüne katılım oranının yüzde 46’ya yükseltilmesi, ne işte ne eğitimde olanların oranının da yüzde 20’ye düşürülmesi olarak hedeflerimizi belirledik. Burada strateji belgesi ve eylem planlarındaki bu temel hedeflerin yanında da 13 tanesi temel hedefimiz ve 109 tane tedbirimiz var. Bu tedbirlerde, özellikle genç kadınların istihdama kazandırılması ve becerilerinin geliştirilmesi adına da pek çok kamu kurum ve kuruluşuyla sivil toplum kuruluşunun da ödevleri ve yapması gereken konular var.

Burada -biraz önce bahsetmiştim- Kadın İstihdamı Genelgesi kapsamında Kadın İstihdamı Ulusal İzleme ve Koordinasyon Kurulumuz var. Bu kurula da biz her sene kamu kurum kuruluşları, sosyal taraflar, meslek kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve akademisyenlerimizin de katılımını sağlayıp yıllık sonuçları raporluyoruz.

Yine -biraz önce bahsettim- Psikolojik Tacizle Mücadele Kurulumuz var; bu Psikolojik Tacizle Mücadele Kurulu da 2011 yılında çıkarılan bir Başbakanlık genelgesi gereği bizim yürüttüğümüz bir kurul. Burada da Alo 170 hattımız var Bakanlığımızın, orada ciddi sayıda psikoloğumuz var, bu psikologlarımız yirmi dört saat iş yerinde psikolojik taciz, mobbinge ilgili olan soruları cevaplıyorlar. Eğer gerçek bir mobbing oluşmuşsa, veriler onu gösteriyorsa da özel sektördeyse İş Teftiş Kurulumuza, kamu kurumundaysa da ilgili kamu kurumuna biz bunları yönlendiriyoruz, sonrasında da sonuçlarını takip ediyoruz. Burada, kurulda -bizim Genel Müdürlüğümüz sekreteryasını yapıyor- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, işçi-işveren kuruluşlarının temsilcileri ve ilgili diğer kamu görevlileri yer alıyor.

Ben biraz projelerimizden bahsetmek istiyorum. Dediğim gibi, bunlara ilişkin 40-50 sayfalık bir dokümanımız var, onu da Komisyon uzmanlarımıza iletceğiz. Öncelikle, çalışma hayatında cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesine ilişkin bir projemiz vardı, bu projemiz 2010-2012 yılında yönetildi, burada konuya ilişkin çeşitli çalışmalar yapıldı ve sonuç olarak da çalışma hayatında toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin bir ödül mekanizması kurduk ve devam ettiriyoruz bu proje sonrasında.

Yine, çalışma yaşamında risk gruplarına mesleki beceri kazandırma ve duyarlılık artırılmasına ilişkin bir projemiz vardı. Burada, özellikle Sokakta Çalışan Çocuklar Merkezi kuruldu bu proje kapsamında çeşitli belediyelerde ve burada, özellikle, çalışan çocukların ailelerindeki büyük fertlere ya da annelerine, babalarına eğitim verilerek iş sahibi olmaları sağlandı.

Yine, dezavantajlı kişilerin sosyal entegrasyonu ve istihdam edilebilirliklerinin geliştirilmesine ilişkin bir proje yürüttük, bu projemiz yeni bitti. Bu projede de dezavantajlı grupların projelerine 20 milyon euro civarında, toplam 20 milyon civarında hibe dağıttık. Burada da dağıttığımız hibelerin yüzde 70'i kadın istihdamına ilişkin projelerdir. 23 milyon tutarında hibe desteği sağladık.

Mevcut durumda yürüttüğümüz projeler var, başladığımız ve henüz bitmeyen. Bunlardan biri Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı İstihdam Politikalarının Desteklenmesi Projesi; bunu yine Uluslararası Çalışma Örgütüyle beraber yürütüyoruz. Burada da yine çalışma yaşamında toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin ülkemizdeki programları, projeleri destekliyoruz Uluslararası Çalışma Örgütüyle beraber. Şöyle de bir sloganımız var: “Eşitiz, beraberiz.”

Yine, Cinsiyet Eşitliği Odağında Geleceğin İnsana Yakışır İşleri Yaklaşımının Desteklenmesi Projesi; bu bir Avrupa Birliği projesi. Bu projenin bir özelliği var, burada aslında kadın projelerini ağırlıklı olarak destekliyoruz, puanlaması o şekilde ama bana göre yani benim bu projede en çok sevdiğim konu, geleceğin işleri odağında bir destekleme yapıyoruz. Yani genelde kadınlara hep geleneksel işler konusunda destekleme yapılmış bugüne kadar; daha çok, işte, gıda sektörüne yönelik, geleneksel el sanatlarına yönelik. Onlara yapılmasına bir itirazımız yok ama ilk defa geleceğin işleriyle kadınları bir araya koyup böyle bir projede bir araya getirmek bizim açımızdan da biraz heyecan verici oldu.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Genel Müdürüm, biraz açar mısınız bu geleceğin işleri kısmını.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER - Burada şöyle yapıyoruz Sayın Vekilim: Burada bir hibe bileşenimiz var. Hibe bileşenimiz 7 milyon euro. Başvuruları aldık biz. Burada geleceğin işlerine yönelik... Burada geleceğin işleri kapsamında her şey olabilir, hani illa teknoloji olması gerekmiyor ama bir şekilde gelecekte ihtiyaç duyulacak ya da nereye evrilecekse ona yönelik bir konu olması gerekiyor. Burada sivil toplum kuruluşları, belediyeler, üniversiteler, kadın kooperatifleri yoğunlukla başvuruda bulundular bize hibe için.

CEYDA ÇETİN ERENLER (Kütahya) - Bitti mi başvurular?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Bitti başvurular.

Proje başına 300 bin euro kadar hibe veriyoruz. Burada onun dışında danışmanlık hizmetleri falan da sağlıyor. Bir puanlama sistemi var, zaten hani projenin taraflarından birisinin kadın olması ya da kadın istihdamına yönelik olması, ciddi şekilde öne çıkarıyor diğer projelere göre kadın projelerini. Şimdi, arkadaşlarımız incelediler, bu bir AB projesi olduğu için bana da çok bilgi vermiyorlar, Ceylan Hanım da Komisyonda, söylemiyor bana ama daha çok kadın kooperatifi ağırlıklı projelerin geldiğini biliyoruz biz. Biz bunları delegasyona gönderdik, heyecanla sonuçları bekliyoruz. Hani biz de merak ediyoruz, geleceğin işleri ve kadın bir araya geldiğinde ne çıkacak diye biz de çok merak ediyoruz.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Bir sınırlama var mı “geleceğin işleri” derken?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Yok Sayın Vekilim, her şey olabilir. Hani biliyorsunuz, “geleceksin işleri” biraz da bizim alanımız, biz de çalışıyoruz bu konuda arkadaşlarla. Her şey olabilir, hani çok geleneksel gördüğümüz bir şey de...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Teknoloji mi, inovatif görüşler mi?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Teknolojiler var, inovatif olabilir, geleneksel sanatların teknolojiyle birleştirilmesi olabilir, satışın dijital olması olabilir, her şey olabilir; hani biz de heyecanla bekliyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Genel Müdürüm, Komisyon olarak biz de çıktılarını incelemeyi çok arzu ederiz.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Ama daha başlamadı herhâlde?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – İnşallah. Şöyle, biz uzun bir süreci geçirdik, biraz da pandemiden dolayı etkilendi. Ne zaman açıklayacağız? Delegasyona gitti.

ÇALIŞMA UZMANI CEYLAN ÇİFTÇİ – Aralık sonu itibarıyla hibe dağıtımına...

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Aralık sonu itibarıyla hibe dağıtımına başlayacağız, projemiz başladı.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Yani seçildi size başvurular?

ÇALIŞMA UZMANI CEYLAN ÇİFTÇİ – Ön başvurular tamamlandı.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Avrupa Birliği personeli ve bizim personel bir araya gelip ön başvuruları seçtiler -onlar böyle hiç bilgi vermiyorlar, biz de ulaşamıyoruz arkadaşlara-onları gönderdik Avrupa Birliğine, oradan onaylanmasını bekliyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Proje metnini biz de alırsak çok memnun oluruz Sayın Genel Müdür.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Tabii tabii.

Aralık ayında 1,8 milyonu da hizmet bileşeni, buna yönelik de en son Bursa’da bir çalışma yaptık. KOBİ’lerimiz nedense kadın-erkek diye ayırmamakla beraber, daha çok kadın kooperatiflerimiz geliyor toplantılara, o da çok heyecan verici aslında, onlar çok ilgi gösterdiler. Orada da biraz daha mentorluk, eğitim, kapasite geliştirilmesine ilişkin konular yapıyoruz, bir iki araştırma...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Türk parasıyla ne kadar verilecek?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – 300 bin euroya kadar.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Çok ciddi rakam ve hibe.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Ve hibe, hani hiçbir şey olmazsa ülkemize o kadar para girmiş olacak.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Aynen öyle, biraz da geliştirecekler...

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Ama bizim açımızdan ilk defa hani kadın ve geleceğin işlerinin bir arada olması çok önemli. Bakalım, arkadaşlarımız da yine kadın ve geleceğin işlerine yönelik önümüzdeki dönemde bir şeyler yapmaya çalışıyorlar.

CEYDA ÇETİN ERENLER (Kütahya) – Peki, yenilenecek mi bu başvurular?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Yok, Avrupa Birliği projesi olduğu için bu Sayın Vekilim, bu bitti ama başka şeyler yapmaya çalışıyoruz. Şimdi, mesela yine önümüzde bir projemiz var, bunu da Aile Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüyle de ortak çalıştık. Bunu da yine Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı -UNDP- ve Sabancı Vakfıyla beraber yapıyoruz. Bunun da bütçesi 2 milyon 250 bin dolar; 1,3’ünü galiba Sabancı Vakfı sağlıyor. Burada da yine ne

işte ne istihdamda olan kadınlara destek sağlanmasını planlıyoruz, bunun da hibe bileşeni var; bu daha başlamadı, bunu daha yeni imzaladık. Ama burada da bizi heyecanlandıran konu şu oldu: Hani hem uluslararası bir kuruluş hem de Türkiye'nin köklü sermayelerinden birinin de bu iş içinde olmasının rakamdan ziyade algı açısından da biraz önemli olacağını düşünüyoruz. Biz biraz hani hep böyle ne eğitimde ne istihdamda olanlara ya da geleceğin işlerine yönelik konulara biraz ağırlık verdik; umarım önümüzdeki dönemde daha...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Sayın Genel Müdür, duyurma yani herkesin duymasını sağlayabilecek şekilde mi oluyor?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Sayın Vekilim şöyle oluyor: Bu AB projeleri zaten AB'nin sayfasında yayınlanıyor, onun standartları...

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Olabilir de şimdi, çok girişimci, tek başına bir şeyler yapmak isteyen insanlar sayfalara girmeyebilir.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Doğru, doğru, girmiyor. Bir de özellikle Avrupa Birliği projelerinde sayfaya girse bile o kadar teknik ki başvuruların çoğu zaten usulden eleniyor, biz yardımcı olmaya çalışıyoruz. Ama son yaptığımız bu Sabancı Vakfıyla ve UNDP ile yaptığımız daha böyle bize uygun bir şey olacak inşallah. Biraz daha herhâlde iyi tanıtmamız gerekiyor, o konuda bizim eksikliğimizin olduğunu kabul ediyorum.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Yani duyan duyuyor, duymayan duymuyor.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Evet.

Yine bu proje kapsamında 18-29 yaş aralığındaki ne işte ne istihdamda olan kadınların güçlendirilmesi, beceri ve istihdam olanaklarının geliştirilmesi adına pek çok faaliyetle birlikte hibe programını da uygulamaya başlayacağız; ona sanıyorum martta, nisanda ancak başlayabiliriz.

Benim sunumum bu kadar, daha ayrıntılı projelerin de olduğu dokümanı size iletceğiz.

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Genel Müdürüm, hoş geldiniz Komisyonumuza tekrar.

Çalışma sistemimiz şöyle: Şimdi, değerli milletvekillerimize söz vereceğiz, onlar sorularını sorduktan sonra, sonrasında en son sözü size vererek cevapları alma noktasında sizden ricada bulunacağız.

Çok teşekkür ediyorum. Hem çok böyle “WinZip” hem de çok hızlı ama etkili bir sunum yaptınız.

Az önce bize yaptığınız sunumu, ben şimdi milletvekili arkadaşlarımızın grubuna da yolladım, dolayısıyla sizin yaptığınız sunumu onlara da ulaştırmış olduk “WhatsApp” üzerinden.

Hem size hem de uzman arkadaşımıza teşekkürleri için çok teşekkür ediyorum.

Birçok not aldım hem geliştirmemiz gerekenler hem de şimdiye kadar yaptığımız iyi çalışmalar noktasında. 2023'te yüzde 34 kadın istihdamı, yüzde 38,5 kadının iş gücüne katılım hedeflerini inşallah gerçekleştirebiliriz. Biz, kadın istihdamı arttıkça kadınla ilgili birçok sorunun da ortadan kalkacağı kanaatindeyiz; başta da şiddet olmak üzere.

2 tane proje beni çok heyecanlandırdı; hem NEET hem de Geleceğin İşleri. Bu anlamda da Komisyon olarak her 2 projenin de içinde bulunmayı, takipçisi olmayı, destekçisi olmayı çok arzu ederiz.

Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi de sözü değerli milletvekillerimize bırakıyorum.

Şimdi, sözü Sayın Gökcan'a bırakıyorum.

Buyurun Sayın Vekilim.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle Komisyonumuzun hayırlı olmasını diliyorum, umarım güzel bir dönem olur ve güzel işlere imza atarız.

Sayın Genel Müdürüm, kısa ve etkili sunumunuz için de teşekkür ediyorum; oldukça verimli geçti.

Aynı zamanda Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Komisyonundaydım, araştırma komisyonunda. Çok bükratımızı ve Bakanlık personelinin dinledik ama sizin bakış açınıza da bu soruyu sormak istiyorum: Özellikle kadının şiddet mağduru olmasının iş yaşamını nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz; bununla ilgili tespitleriniz ya da gözlemleriniz var mıdır?

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Vekilim, teşekkür ediyoruz.

Sayın Ayvazoğlu, buyurun.

BAHAR AYYAZOĞLU (Trabzon) - Sayın Genel Müdürüm, öncelikle hoş geldiniz ve kıymetli sunumunuz için de biz de teşekkür ediyoruz.

Benim sorum olacak: Uluslararası Çalışma Örgütünün, Covid-19 etkisinin araştırılması kapsamında, 255 milyon iş kaybına eş değer olduğu yönünde bir açıklaması var, bir raporu var yani 2020'de yıllık küresel çalışma saatlerinin yüzde 8,8'inin kaybedildiğini tahmin etmekte. Pandeminin yarattığı bu istihdam kaybı sonuçlarından kadınların erkeklere oranla -negatif anlamda- daha fazla etkilendiği izleniyor. Bu konuda bizim bir çalışmamız ya da sizlerin bir önerisi var mı, bunu merak ediyorum.

Tekrar teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Evet, başka söz isteyen milletvekilimiz yok.

Buyurun Sayın Genel Müdür.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Öncelikle kadına şiddet mağduru olması... Ben on sekiz yıl iş müfettişliği yaptım, biz Türkiye'de özel sektördeki bütün iş yerlerine gidip özellikle problemli iş yerlerindeki problemleri çözmeye çalışıyorduk.

Bir kere, kadının istihdam edilmesinin, meslek sahibi olmasının, kadının şiddete uğraması oranını azaltan bir şey olduğunu düşünüyorum yani kendi çevremizden de öyle düşünüyorum. Kadın eğer hani bir şekilde istihdama katılmışsa, meslek sahibiyse bir şeylere katlanmak zorunda olmadığı için daha az şiddete uğruyor. Onun dışında da yine şiddet mağduru olan kadınların iş yerlerinde eğer bunu -gözlemlediğim kadarıyla söylüyorum- açıklarlarsa destek bulabildiklerini de ben hep gördüm; hani kamu kurumunda, kendi çevremizde de görüyoruz, orada da görüyoruz. Her durumda, kadının istihdamın içinde olmasının hem şiddete uğramasını azaltan bir unsur olduğunu düşünüyorum hem de şiddete uğramış olsa bile bunun sonuçlarını hafifleten ve bir an önce bitmesini sağlayan bir etken olduğunu düşünüyorum ben.

İkinci olarak da ILO'nun o raporunu... ILO çok ayrıntılı bir rapor yazmış, biz de çok ayrıntılı bir şekilde inceledik. O raporda da işçi ve işveren kuruluşlarıyla beraber devletin buna ilişkin bir çalışma yapması öneriliyordu. Biz de bu kapsamda konfederasyonlarımızdan belli çalışmalar yapmasını istedik

ve kasım ayı içinde -bugün gelirken Bakan Bey’le de onu konuşmuştuk- işte, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK ve TİSK’İ yani işçi ve işveren kuruluşlarımızın tamamını bir araya getirip ne yapabiliriz diye konuşacağız.

Onun dışında, genel olarak zaten Ulusal Genç İstihdam Stratejisi’nde olsun Ulusal İstihdam Stratejisi’nde olsun kadınlara yönelik tedbirlerimizin büyük bir çoğunluğu zaten istihdamda kalmaları ve istihdama katılmalarına yönelik. Onun dışında da hani sırf bizim Genel Müdürlük değil, Bakanlığımızda diğer birimler de ciddi çalışmalar yapıyorlar. Özellikle bakım yükümlülüklerinin azaltılmasına ilişkin çalışmalar var. Bizim eğer kadınlarımızın üzerindeki bakım yükümlülüklerini azaltabilirsek bir şekilde istihdama katılımlarını da arttıracığımızı düşünüyorum. SGK de bu konuda bir proje yapıyor, biz de bir çalışma yapıyoruz. İş Kanunu’nda da şöyle bir hüküm var, diyor ki: “150 kadın çalıştıran işveren kreş açar.” Sonuçta biz bunu özel sektör için yazmışız bu kanunu, kamuda da belli alanlarda uygulanmakla beraber, herkes doğal olarak 149’da bırakıyor. Sendikalarımız diyor ki: “Erkekler de dâhil edilsin.” Ama takdir edersiniz ki 5 bin kişinin çalıştığı bir baraj inşaatında da niye kreş açılsın?

Bir de hani bunun uluslararası uygulamalarına baktığımızda, iyi uygulamalarına baktığımızda, bizim için iyi uygulama, o ülkede kadın istihdamı yüksekse demek ki iyi bir uygulama var anlamına geliyor. Genelde bu işin biraz devlet ya da belediyeler, yerel yönetimler tarafından üstlenildiğini görüyoruz. Doğal olarak, bir kadın organize sanayisinde çalışıyorsa çocuğu servise koyup da -hani ben de 2 çocuk büyüttüğüm için biliyorum- 30 kilometre götürmesi hiç öngörülebilir bir durum değil. Kadın istihdamını biraz daha artırmak istiyorsak işverenlerin de aslında kadına yönelik yüklerini de azaltmamız lazım. Hani bu konuda da önümüzdeki dönemde hem Gençlik Stratejimizde hem Ulusal İstihdam Stratejimizde bakım yükümlülüklerine ilişkin konular var, hani ben kişisel olarak da kilit noktanın bu olduğunu düşünüyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Buyurun Sayın Vekilim, Sayın Taşlıçay.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) - Sonradan söz almış oldum, kusura bakmayın tekrar.

Bu On Birinci Kalkınma Planı’nda 2 başlıktan bahsetmiştiniz, kadınların iş gücü piyasasına katılımlarını kolaylaştırıcı, istihdamlarını artırıcı uygulamalar; işte 2 tane projeden bahsettik. Kadınların bakım hizmetlerine erişiminin kolaylaştırılması başta olmak üzere, iş ve aile yaşamını uyumlaştıran uygulamaların hayata geçirilmesiyle ilgili -yanlış hatırlamıyorsam- Sosyal Güvenlik Kurumu bünyesinde bir şey projesi vardı.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – NANNY Projesi.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Aynı şeyden mi bahsediyoruz, bilmiyorum, anneanne ya da babaanne bakıyorsa...

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Ha, o “Büyükanne Projesi.”

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Değil mi, o da aslında çok güzel bir şeydi.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – O benim projemdi.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) - Okul öncesi eğitim yaşının düşürülmesiyle ilgili de bir haber okudum, yanlış da söylemeyeyim, 5 yaşa düşürülmesiyle ilgili. Ama sonuçta anne çalışmak zorundaysa...

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Anne çalışmak istiyorsa...

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) - Ya da “çalışmak istiyorsa” diyelim, aslında daha güzel olacak. O yaşta da şimdi -işte evli olanlar ya da çocuğu olanlar biliyor- güvenilir bir bakıcıya teslim etmek çok gerçekten kolay bir şey değil. Kadın istihdamının artırılması anlamında, anneanne ya da babaanne bakıyorsa sanırım ona bir bütçe ayrılıyor.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Yapmıştık öyle bir şey.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Aslında o çok anlamlı ve çok güzel bir şeydi.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Aslında o şöyle doğdu: Mehmet Müezzinoğlu Bakanımız vardı o zaman -bu arada ben 8’inci Bakanımla çalışıyorum- eşi de vardı iftarda, bana: “Çocuğun var mı?” dedi. “Var, 2 tane.” dedim.” “Nasıl büyüttün, bir de müfettişmişsin?” dedi. “Babanne büyüttü.” dedim. “Ya, bir proje yapsana.” dedi Bakan Bey, o zaman öyle çıkmıştı o. Biz de “Büyükanne Projesi” diye bir proje yaptık. Bu proje, zaten adı üstünde, farkındalığı artırmak için. Aslında oradaki amacımız, para vermektan çok, farkındalığı sağlamaktı ve o parayı biz vermedik. Türkiye’de ilk defa işçi ve işveren sendikaları bu finansmanı sağladılar, hem işveren hem işçi sendikaları. Burada hani biraz da şey, çalışma hayatının taraflarına “Böyle de bir yol var.” gibi bir şey göstermeye çalıştık. Aslında o bir yıllık bir projeydi, çok da beğenildi, hani uluslararası anlamda falan da bizden not istediler buna ilişkin. Burada tabii ki çeşitli araştırmalar da yapıldı, sanıyorum bir dernek yapmıştı. Hani işte büyükannelere sormuşlar “Para almasaydınız da bakar mıydınız?” Onlar da “Bakardık.” demiş doğal olarak. Hani, adı üstünde, biraz farkındalık yaratmaya yönelik bir şeydi. Orada aslında bizim 2 tane mesajımız vardı; bir tanesi, kadınlara şunu diyorduk: “Güvenli bir şekilde çalışabilirsin, çocuğunu bir büyüğe emanet edebilirsin.” Büyüklere de “Siz hâlâ çok önemlisiniz, çok değerlisiniz, bizim çalışmamız için size ihtiyacımız var.” demek istiyorduk. Hani, bir yıllık bir farkındalık projesiydi. Bütçesi falan... Bir kere, biz hiç para vermedik devlet olarak; işçi ve işveren sendikaları, odalar, borsalar verdiler. Aslında öyle bir şey daha olabilir belki ama tabii, sürekli anneanneye, babaanneye para vermek de çok doğru algılanmayabilir de proje olarak...

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Yine bir farkındalık oluşturmak adına tekrar benzer bir proje yapılabilir.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Evet, olabilir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Buyurun.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Peki, anneanne, babaannelerin çalışma oranının düşüklüğünü de hesaba katarsak aslında öyle çalışılabilir. Bu şey kısmı da tartışılabilir, anneanne ya da babaanne bir profesyonel gibi büyütmecektir ama güven noktasında da anneanne, babaanne...

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Profesyonellere değer bence.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Kesinlikle çok rahat çünkü anneanne büyütüyor benimkileri, hâlâ anneanne yanlarında olduğu için...

BAHAR AYVAZOĞLU (Trabzon) – Onlar olmasa çok zor.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Sosyal Güvenlik Kurumunun da şöyle bir projesi var, bayağı yüksek bütçeli, miktarını hatırlamıyorum ama Avrupa Birliğinden fon alıyorlar. Çalışan kadınların yanlarında çalıştırdıkları çocuk bakıcıları için aylık 200 euro hibe veriyor Sosyal Güvenlik Kurumu.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Şu anda mı?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Şu anda, evet, on ilde.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Sayın Taşcier, buyurun.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Evet, ben de teşekkür ederim sunumunuz için.

Yine, ben de bakım konusuna gireceğim. Tabii, kreş, en büyük problemlerden bir tanesi, ben de şanslı olanlardanım, babaanne bakıyor ama şimdi, ülkenin önceki koşulları ile bundan sonraki kuşak için de düşünmemiz lazım. Şimdi emeklilik yaşı 60’ın üzerinde, kadınlar erken yaşta emekli olamadığı için torunlarına bakma şansı da giderek azalıyor. Buna kökten bir...

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Çocuklar da erken evlenmiyor zaten.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Onlar da erken evlenmiyor ama şöyle, yani buna tek başına yerel yönetimlerin çalışmasını çok önemsiyorum ben.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Tabii, tek başına da değil de hani onlar da bir etken.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Evet, yani neredeyse her mahalleye bir kreş yapmadığımız sürece bunun önüne geçme şansımız biraz zor gibi gözüküyor çünkü çok ciddi bir sıkıntı. Yani sadece çocuk bakımı da değil; engelli, yaşlı, genel olarak bakım sorununun ivedilikle çözülmesi lazım.

Bir de şimdi, sunumdan bir şey takıldı kafama, mesela 2003’ten sonra istihdam oranının arttığı aralık olarak veriyorsunuz ama 2017’de 34’e çıkmış, 2016’da 33, bugün 30 civarında yani o dört yıldaki azalmanın sebebini araştırdınız mı, nedir, ne olabilir? Yani böyle bir çalışmanız oldu mu?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Katılımla ilgili mi?

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Tabii. İstihdam oranı mesela 2017’den bugüne yüzde 4, iş gücüne katılım oranı yüzde 4 azalmış.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Tabii, tabii. Şöyle Sayın Vekilim: Benim burada verdiğim, istihdam oranı. O günden bugüne katılım oranı da arttığı için -katılımın artması, sonuçta bizim istediğimiz bir şey ama- katılım arttıkça çalışmak isteyen kişi artıyor; 100 kişiden 50 kişi istihdama katılmak istiyor, 50 kişiden de 34’ü.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Arz talep yani.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Şöyle, iş gücüne katılım arttığı için bunların içinde işsizlik artıyor. Yani daha fazla kişi istihdama katılıyor. Buradaki verdiğimiz veri bizim şey...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Tamam, 2017’deki o farklılık neden kaynaklanıyor? Yani yüzde 34... 2017’de mesela iş gücüne katılım oranı yüzde 34. Siz, verdiğiniz veride 2003’le bugünü kıyasladınız ama arada yüzde 34’ten yüzde 4’lük bir düşüş var.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Evet. Şöyle: Bunlar yavaş yavaş yükselmiş. Mesela 2015’te de yüzde 31, 2016’da 32, 2017’de 33, 2018’de 34, 2019’da 34,5; 2020’de 30,9.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Bu düşüş pandemiye mi bağlı?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Tabii ki. Pandemi, ekonomik konular ama daha çok pandemi. Biliyorsunuz, bu tür krizlerde ilk işini kaybeden kadınlar oluyor yani özellikle de bakım yükümlülüklerinden dolayı.

CEYDA ÇETİN ERENLER (Kütahya) – Bir de çocukların da okula gidemediğini falan düşünürsek...

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Biz kamuda bir şekilde idare ettik ama özel sektörde çok zor.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – “Nitelikli istihdam” mı demiştiniz?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – NEET.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Yok, ondan önce de bir şey kullandınız. İlk işten çıkarılanların kadınların olması da vasıfla alakalı.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Vasıfla da alakalı.

CEYDA ÇETİN ERENLER (Kütahya) – Hem ilk çıkarılan olabiliyor hem de tabii, belki gönüllü olarak da yani çocuk bakım yükü yarattığı için...

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Tabii, tabii. Nitelik açısından da mesela bizde aslında eşit işe eşit ücretle ilgili geleneksel olarak bir sıkıntı yok. Mesela ben yirmi yıl iş yeri dolaştım Türkiye’nin her yerinde, hiç “Sen kadınsın, şunu al; erkeksin, bunu al.” diye bir şey görmedim ama bizdeki veriler şundan dolayı ona evriliyor: Bizde kadınlar daha düşük profilli olup daha düşük ücretli işlerde çalıştıkları için kadınlar sanki daha düşük ücret alıyormuş gibi de oluyor aslında.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Nitelikli insan, güçlü toplum. O da bir kıstas.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – On Birinci Kalkınma Planı’nın öyle bir hedefi var. Hani kadınların niteliklerini ne kadar artırırsak istihdamda kalma sürelerini ve genel ücret düzeyini de o kadar artırmış oluyoruz.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Yalnız, TYP sayılarının azalması da sanıyorum bu oranları etkiliyor.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Tabii, toplum yararına çalışmada kadınlar öncelikli diye biliyorum ben, İŞKUR’un konusu ama toplum yararına çalışma da aslında adı üstünde bir proje, belli dönemlerde olan bir şey.

CEYDA ÇETİN ERENLER (Kütahya) – Ben bir şey sormak istiyorum Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Evet, son olarak Ceyda Vekilimin sorusunu da alıyoruz.

Buyurun.

CEYDA ÇETİN ERENLER (Kütahya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Genel Müdürüm, hoş geldiniz, teşekkür ediyoruz katkılarınız için.

Kadın kooperatiflerinin bu istihdam oranlarındaki sayıya etkisi yok, bir çalışma ve SGK girişleri olmadığı için diye biliyorum.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Yani şöyle: Kadın kooperatifleriyle ilgili biz Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüyle de beraber çalışmıştık, hatta bu NEET Projesi’ni yaparken de çalıştık. Kooperatifçilikle ilgili bazı sorunlar var, önce onların çözülmesi gerekiyor, Ticaret Bakanlığı da bunun üzerinde çalışıyor. Sanıyorum, geçen hafta bir düzenleme de yayınlandı. Yani kooperatiflerin “sosyal kooperatifçilik” ve “diğer kooperatifler” şeklinde mevzuatının ve yaptırımlarının, vergilerinin, her şeyinin bir şekilde ayrılması gerekiyor. Çünkü bir kadın kooperatifi, bir yapı kooperatifiyle aynı statüye tabi oluyor. O yüzden insanların bu işe çok fazla girmediklerini, çekindiklerini düşünüyoruz biz. Buna ilişkin Ticaret Bakanlığı bazı düzenlemeler yaptı ama onu Aile Bakanlığı daha çok çalışıyor. Şimdi de sosyal kooperatifçiliğe ilişkin ayrı bir mevzuat çalışması yapıyorlar.

CEYDA ÇETİN ERENLER (Kütahya) – Bu olduğunda belki Çalışma Bakanlığımızca sizler tarafından yürütülecek bir çalışmaya da dâhil edilirse kadın kooperatiflerimiz, bu oran ciddi anlamda yükselir diye düşünüyor.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Sosyal Güvenlik Kurumuyla şöyle bir çalışma yapıyoruz: Kadın kooperatifleri işçi istihdam ettikleri zaman belli teşvikler sağlanabilir mi? Çünkü işçi istihdam etmek ciddi bir şey, işverene maliyeti de yüksek; sigorta primleri olsun, vergiler olsun, işte, işsizlik primi olsun. Kadın kooperatifleri kayıtlı istihdam yaptıklarında bunu karşılayamıyorlar, biraz da işte, pazarlarının düşük olması, ekonomik düzeylerinin düşük olması...

CEYDA ÇETİN ERENLER (Kütahya) – Kendi sosyal güvenceleri için de bir teşvik verilebilir belki.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Önceliğimiz, tabii ki kadın kooperatiflerinin mali olarak güçlü olması. Güçlü olurlarsa çok rahat mevcut duruma göre de çalıştırabilirler ama belli bir dönemde de istihdam teşvikinden ayrıcalıklı olarak yararlandırılmalarına ilişkin de bir teknik çalışma yürütüyoruz SGK’le beraber.

CEYDA ÇETİN ERENLER (Kütahya) – Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Evet, Sayın Genel Müdürüm, var mı eklemek istedikleriniz?

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Son olarak şunu söylemek istiyorum: Biz daha önce bir çalışma yapmıştık ama burada belli konular sizin daha çok hoşunuza gitti, onu biraz daha canlandırabiliriz, buradan onu söyleyebilirim. Biz e-ticarete kadınların biraz daha fazla yer almalarına yönelik TOBB’la beraber bir çalışma yapıyoruz. Orada, satıştan ziyade, biraz yönlendirmeye ilişkin de bir altyapı çalışması yapmaya çalışıyoruz. Hani, kadınlarımız çok güzel şeyler üretiyorlar ama bir şekilde ekonomik değeri olmuyor çok fazla emek verdikleri için. Belki hani belli konularda yönlendirilmeleri, Türkiye’deki belli isimlerin onlara mentorluk yapmalarına ilişkin, daha “çocuk” diyeceğimiz, büyümeyen bir çalışmamız var. İnşallah, önümüzdeki dönemde onu hayata geçiririz, burada da onu anlatabiliriz.

NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Kiminle dediniz?

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – TOBB’la birlikte.

ÇALIŞMA GENEL MÜDÜRÜ NURCAN ÖNDER – Yani Odalar Borsalar Birliğiyle çalışıyoruz. İlk aşama olarak şunu yaptık: E-ticarete de her şey vergiye tabi aslında, her ne kadar insanlar bunu kayıt dışı yapsa da. Sonuçta, kamunun içinde yer alacağı bir projenin vergi kaçırmaya yönelik olmaması lazım. On iki aylık brüt asgari ücret kadar e-ticarete evde yapılan ürünlerin vergiye tabi olmamasına ilişkin geçen sene bir yasal düzenleme yaptık bu projenin altyapısı kapsamında. Asgari ücreti 12’yle çarptığımızda, o rakama kadar evde yapılan üretimlere dijital satış yaparlarsa vergi ödemeyecekler ama üstü olursa ödeyecekler. Ona ilişkin de şey yapıyoruz, ülkedeki Hepsiburada, Trendyol gibi platformlarla, büyük olanların hepsiyle çeşitli görüşmeler yapıyoruz çünkü ülkenin her kesimini işin içine katmazsak AB projeleri gibi oluyor, kimse duymuyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK – Evet, Sayın Genel Müdürüm çok teşekkür ediyoruz. Oldukça faydalı bir sunum oldu, çok farklı şeyleri öğrendik bu vesileyle. Alt Komisyonumuz kapsamında sizin alanınızın bizim için çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Dolayısıyla, o sebeple ilk olarak sizi ağırlamayı çok arzu ettik. Bundan sonraki süreçte de birlikte çalışmayı çok arzu ediyoruz, bilahare de size aktaracağız hangi alanlarda çalışmak istediğimizi.

Sayın Genel Müdürüm, kıymetli milletvekillerimiz; hepinize çok teşekkür ediyorum. Bir sonraki toplantıyı planladıktan sonra inşallah, sizlere duyurusunu yapacağız.

Gündemimizde görüşülecek başkaca bir konu olmadığından toplantıyı kapatıyorum, her birinize hayırlı günler diliyorum.

Kapanma saati: 15.26

